

BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ LỄ HỘI ĐỀN TRẦN Ở XÃ LONG HƯNG, TỈNH HƯNG YÊN

NGUYỄN THỊ THUỶ TRANG*

Tóm tắt: Lễ hội đền Trần tại xã Long Hưng, tỉnh Hưng Yên là di sản văn hóa phi vật thể quan trọng, gắn liền với sự nghiệp dựng nước và giữ nước của nhà Trần. Lễ hội mang ý nghĩa và giá trị lịch sử - văn hóa sâu sắc, phản ánh truyền thống tốt đẹp “uống nước nhớ nguồn” của nhân dân ta. Trong bối cảnh hiện nay, trước tác động của quá trình đô thị hóa, toàn cầu hóa và sự thay đổi trong đời sống xã hội, việc bảo tồn và phát huy giá trị của lễ hội đền Trần trở thành một nhiệm vụ cấp thiết. Công tác bảo tồn không chỉ nhằm giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, mà còn góp phần thúc đẩy phát triển du lịch, kinh tế, xã hội địa phương theo hướng bền vững. Bài viết này tập trung phân tích những giá trị nổi bật của lễ hội đền Trần, đánh giá thực trạng công tác bảo tồn và phát huy, đồng thời đề xuất những giải pháp nhằm giữ gìn và phát huy giá trị của lễ hội đền Trần trong giai đoạn hiện nay.

Từ khóa: bảo tồn và phát huy giá trị lễ hội, lễ hội đền Trần.

Abstract: The Tran Temple Festival in Long Hung Commune, Hung Yen Province constitutes a significant manifestation of intangible cultural heritage, intrinsically connected with the Tran dynasty's historic endeavors in nation-building and national defense. The festival embodies profound historical and cultural significance and vividly reflects the enduring Vietnamese tradition of “drinking water, remembering the source.” In contemporary context, under the powerful impact of urbanization, globalization and far-reaching transformations in social life, safeguarding and promoting the Tran Temple Festival has become an urgent and indispensable task. Preservation efforts are directed not only towards maintaining national cultural identity, but also towards contributing to the sustainable development of local tourism and socio-economic development. This article examines the distinctive values of the Tran Temple Festival, evaluates the current state of its preservation and promotion, and proposes several measures to conserve and further enhance this heritage in the present period.

Keywords: preservation and promotion of festival values, Tran Temple Festival.

Giá trị lễ hội đền Trần tại xã Long Hưng, tỉnh Hưng Yên

Quan niệm bảo tồn, phát huy giá trị lễ hội

“Giá trị là cái làm cho một vật có ích lợi, có ý nghĩa, là đáng quý về một mặt nào đó” (1). Giá trị văn hóa (*cultural value*) có thể hiểu: là kết quả sáng tạo, tích lũy của một cộng đồng, được phản ánh trong các di sản, tài sản văn hóa vật thể, phi vật thể, được cộng đồng lựa chọn, thừa nhận và khao khát hướng tới, thông qua sự trải nghiệm lịch sử (2).

Điều 1 Luật Di sản văn hóa Việt Nam năm 2001 quan niệm: “Di sản văn hóa bao gồm di sản văn hóa phi vật thể và di sản văn hóa vật thể, là sản phẩm tinh thần, vật chất có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học, được lưu truyền từ thế hệ này qua thế hệ khác

ở nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam” (3). Như vậy, Luật Di sản văn hóa Việt Nam đã nhấn mạnh ba giá trị cơ bản của di sản văn hóa là: giá trị lịch sử, giá trị văn hóa, giá trị khoa học. Ngoài các giá trị cơ bản nêu trên, các nhà nghiên cứu văn hóa còn nói đến các giá trị khác như: giá trị nhân thức, giá trị thẩm mỹ, giá trị kiến trúc, giá trị tâm linh, giá trị kinh tế...

Điều 1 Luật Di sản văn hóa Việt Nam sửa đổi, bổ sung năm 2024 quy định: “Di sản văn hóa bao gồm di sản văn hóa phi vật thể, di sản văn hóa vật thể được lưu truyền từ thế hệ này qua thế hệ khác của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam” (4). Luật này quan niệm: “Di sản văn hóa phi vật thể là tri thức, kỹ năng, tập quán, biểu đạt văn hóa cùng đồ

vật, đồ tạo tác, không gian liên quan được cộng đồng, nhóm người, cá nhân thực hành, trao truyền qua nhiều thế hệ và hình thành nên bản sắc văn hóa của họ, không ngừng được trao truyền, bảo vệ, tái tạo, sáng tạo, có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học” (5). Di sản văn hóa phi vật thể biểu hiện ở những hình thức như: “các truyền thống và biểu đạt truyền khẩu, bao gồm ngôn ngữ là phương tiện của di sản văn hóa phi vật thể; nghệ thuật trình diễn; tập quán xã hội, tín ngưỡng và lễ hội; tri thức và tập quán liên quan đến tự nhiên và vũ trụ; nghề thủ công truyền thống” (6). Căn cứ theo những quan niệm trên, có thể thấy giá trị lễ hội sẽ gồm các giá trị: giá trị lịch sử, giá trị văn hóa, giá trị khoa học. Ngoài ra, còn có các giá trị khác như: giá trị nhân thức, giá trị thẩm mỹ, giá trị kiến trúc, giá trị tâm linh, giá trị kinh tế...

Khái niệm “bảo tồn và phát huy” văn hóa truyền thống (hay bản sắc văn hóa, giá trị văn hóa truyền thống) đã xuất hiện trong nhiều công trình nghiên cứu cũng như các văn kiện của Đảng và Nhà nước Việt Nam từ những năm 70, 80 của TK XX. Theo định nghĩa của Liên minh Quốc tế Bảo tồn thiên nhiên và Tài nguyên thiên nhiên (IUCN): “Bảo tồn là sự quản lý, sử dụng của con người về sinh quyển nhằm thu được lợi nhuận bền vững cho thế hệ hiện tại trong khi vẫn duy trì tiềm năng để đáp ứng những yêu cầu và nguyện vọng của thế hệ tương lai”. “Phát huy”: “là làm cho cái hay, cái đẹp, cái tốt tỏa tác dụng và tiếp tục nảy nở từ ít đến nhiều, từ hẹp đến rộng, từ thấp đến cao, từ đơn giản đến phức tạp” (7). Hoạt động bảo tồn các giá trị văn hóa dân tộc phải gắn với việc phát huy, tạo động lực cho sự phát triển văn hóa và con người trong giai đoạn hiện nay.

“Lễ hội truyền thống gồm các thực hành nghi lễ và sinh hoạt văn hóa dân gian của cộng đồng, được thực hiện theo chu kỳ tại không gian văn hóa liên quan” (8). Lễ hội đền Trần là loại hình lễ hội truyền thống lâu đời của dân tộc Việt Nam, có quy mô lớn, mang giá trị đặc biệt cả về lịch sử, văn hóa, lẫn tín ngưỡng dân gian, nhằm tưởng nhớ công lao các vị vua, tướng lĩnh nhà Trần. Lễ hội đền Trần được tổ chức ở nhiều địa phương khác nhau - chủ yếu là những nơi gắn liền với lịch sử triều Trần như: đền Trần (Ninh Bình); đền Trần (Hưng Yên); đền Trần Quảng Ninh; đền Trần Thương (Ninh Bình); đền Trần Kiếp Bạc (Hải Phòng)... Bài viết đề cập tới lễ hội đền Trần tại xã Long Hưng - tỉnh Hưng Yên, thường được diễn ra từ ngày 13 đến ngày 18 tháng Giêng hàng năm. Nơi đây là đất phát tích hưng nghiệp nhà Trần. Ngày 27-1-2014, lễ hội đền Trần được Bộ VH-TTDL

đưa vào Danh mục là di sản văn hóa phi vật thể cấp quốc gia theo quyết định số 231/QĐ-BVHTTDL.

Những giá trị tiêu biểu của lễ hội đền Trần tại xã Long Hưng, tỉnh Hưng Yên

Giá trị lịch sử: lễ hội đền Trần có ý nghĩa và giá trị lịch sử sâu sắc trong đời sống cộng đồng. Hàng năm, lễ hội được tổ chức quy mô, trọng thể, với các nghi lễ đặc sắc. Các nghi lễ tế vua, tế tướng, rước kiệu, diễn xướng dân gian... đều tái hiện chiến công rực rỡ của triều Trần. Không gian lễ hội tái hiện, lưu giữ truyền thuyết, tư liệu lịch sử về đời sống chính trị, tôn giáo, quân sự và phong tục xã hội Việt Nam thời Trần. Các hiện vật, sắc phong, bia ký, hoành phi, câu đối... tại đền Trần cung cấp thông tin quý giá cho các ngành Lịch sử, Hán Nôm, Dân tộc học... Lễ hội đền Trần góp phần giữ gìn phong tục tập quán, đồng thời giáo dục truyền thống lịch sử, lòng yêu nước cho thế hệ trẻ.

Giá trị văn hóa: lễ hội đền Trần là một không gian bảo lưu và tái hiện những giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc: phong tục, tập quán, nghi lễ... Tham gia lễ hội, người dân được sống trong những thực hành tín ngưỡng đậm nét văn hóa dân gian. Việc duy trì lễ hội không chỉ nhằm tưởng nhớ công lao tổ tiên mà còn khẳng định bản sắc văn hóa riêng của một vùng đất trong bức tranh văn hóa Việt Nam. Lễ hội cũng là dịp để tăng cường tính cố kết cộng đồng. Quá trình cùng nhau chuẩn bị, tham gia và phục dựng lễ hội tạo ra mối liên kết xã hội bền chặt, giúp truyền thống được tiếp nối qua nhiều thế hệ. Việc thờ cúng Triều Trần thể hiện đạo lý “uống nước nhớ nguồn”, tôn vinh anh hùng dân tộc, giá trị cốt lõi trong văn hóa Việt Nam. Lễ hội đền Trần thu hút đông đảo du khách trong và ngoài nước tới tham quan, trở thành thương hiệu văn hóa - du lịch của địa phương. Đồng thời, góp phần quảng bá hình ảnh văn hóa Việt Nam ra thế giới. Giá trị tín ngưỡng - tâm linh: Khu di tích lịch sử đền Trần là không gian linh thiêng để người dân gửi gắm ước mong cuộc sống tốt đẹp, mùa màng bội thu, gia đình hạnh phúc. Trong lễ hội, các yếu tố tín ngưỡng dân gian, Phật giáo và Nho giáo đan xen, hòa quyện vào nhau, phản ánh sự đa dạng tôn giáo - tín ngưỡng trong văn hóa Việt. Triều đại nhà Trần là triều đại duy nhất trong lịch sử có một vị Phật và một vị Thánh: Phật Hoàng Trần Nhân Tông và Đức Thánh Hưng Đạo Đại Vương Trần Quốc Tuấn. Trong tâm thức của người Việt, “Đức Thánh Trần là một vị Thánh đầy uy quyền trong tín ngưỡng thờ Mẫu (trong cặp đôi biểu tượng tâm linh Đức Thánh Cha - Đức Thánh Mẹ), luôn che chở và bảo hộ người dân mọi lúc mọi nơi” (9).

Giá trị thẩm mỹ và nghệ thuật

Lễ hội đền Trần hội tụ đầy đủ các loại hình nghệ thuật dân gian truyền thống. Nghệ thuật diễn xướng là sự pha trộn hài hòa giữa các loại hình nghệ thuật dân gian cổ truyền của người Việt trong nghi thức lên đồng: trang phục, ca từ, vũ đạo dân gian...; nghệ thuật tạo hình được thể hiện sống động qua hệ thống tượng thờ trong các điện thờ. Mỗi pho tượng mang những trang phục, sắc thái sống động khác nhau, cho thấy sự khéo léo của bàn tay nghệ nhân; nghệ thuật trang trí, kiến trúc cũng tạo nên dấu ấn đặc trưng của không gian lễ hội đền Trần. Mỗi công trình kiến trúc đều mang đậm phong cách truyền thống, với những đường nét chạm khắc tinh xảo, màu sắc cổ kính, trang nghiêm.

Giá trị kinh tế, xã hội

Hoạt động lễ hội góp phần thúc đẩy kinh tế, xã hội địa phương phát triển. Hàng năm, lễ hội thu hút hàng vạn du khách tới tham quan, tạo nhu cầu sử dụng các dịch vụ lưu trú, ăn uống, vận tải, mua sắm, qua đó tăng doanh thu cho người dân và doanh nghiệp địa phương. Năm 2024, nơi đây tiếp đón gần 100 nghìn du khách, là năm có số lượng người đến tham quan, trải nghiệm lễ hội đông đảo” (10). Lễ hội là dịp quảng bá, tiêu thụ và kết nối các sản phẩm địa phương. Sản phẩm OCOP, của tỉnh Thái Bình (cũ): bánh cáy, chiếu Hới, nước mắm Diêm Điền... được giới thiệu và tiêu thụ mạnh trong dịp lễ hội, góp phần mở rộng thị trường xây dựng thương hiệu sản phẩm. Năm 2025 diễn ra “Hội chợ kết nối cung cầu doanh nhân họ Trần và các doanh nghiệp trong và ngoài nước với sự tham gia của khoảng 300 doanh nghiệp. Hội chợ trưng bày các sản phẩm thủ công mỹ nghệ, ẩm thực truyền thống, làng nghề và triển lãm sinh vật cảnh, mở ra cơ hội giao lưu văn hóa và kinh tế đầy ý nghĩa” (11). Thông qua hoạt động lễ hội, tạo cơ hội cho các tour tuyến kết nối với các địa phương khác: Ninh Bình, Hải Phòng, Quảng Ninh... trong hành trình về miền đất phát tích nhà Trần.

Qua nhiều thế kỷ, mặc dù đất nước trải qua nhiều biến động lịch sử, chiến tranh và thiên tai, lễ hội đền Trần vẫn được nhân dân duy trì, gìn giữ. Lễ hội không chỉ giữ nguyên cốt lõi tín ngưỡng cổ truyền, mà còn mở rộng nội dung, đáp ứng nhu cầu sinh hoạt văn hóa tinh thần trong xã hội hiện đại. Đồng thời, lễ hội còn gắn với phát triển du lịch văn hóa tâm linh, tạo động lực thúc đẩy kinh tế, xã hội địa phương trong thời kỳ hội nhập và phát triển.

2. Công tác bảo tồn và phát huy giá trị lễ hội Đền Trần ở xã Long Hưng, tỉnh Hưng Yên hiện nay

Thành tựu

Trong những năm qua, công tác bảo tồn và phát huy giá trị lễ hội đền Trần được các cấp ủy Đảng, chính quyền, ban ngành, đoàn thể quan tâm, chỉ đạo thường xuyên, đạt được nhiều thành tựu đáng kể.

Công tác quản lý và tổ chức lễ hội cơ bản đã thực hiện nghiêm các quy định về quản lý và tổ chức lễ hội của của Đảng và Nhà nước, đảm bảo an ninh trật tự, khắc phục được nhiều hạn chế, tồn tại như mê tín dị đoan, cờ bạc...; khâu tổ chức lễ hội đã dần mang tính chuyên nghiệp hóa, tạo ra doanh thu và hiệu quả đầu tư, góp phần đẩy mạnh và nâng cao đời sống văn hóa cho nhân dân địa phương; lễ hội tổ chức với quy mô ngày càng lớn, với nhiều hoạt động, thu hút được du khách, tôn vinh di sản, nâng cao uy tín của thương hiệu du lịch địa phương. Các trường học tại địa phương đưa nội dung tìm hiểu về lịch sử triều Trần và giá trị lễ hội vào hoạt động ngoại khóa, góp phần giáo dục truyền thống cho thế hệ trẻ.

Phát huy vai trò chủ thể của người dân trong hoạt động lễ hội, huy động được nguồn xã hội hóa rộng rãi từ nhân dân sử dụng cho tôn tạo di tích, tổ chức lễ hội. Cộng đồng dân cư trực tiếp tham gia các hoạt động từ chuẩn bị nghi lễ, diễn xướng, trò chơi dân gian đến công tác hậu cần, tạo nên sức sống bền vững cho lễ hội.

Những nghi thức truyền thống như: nghi lễ rước nước, lễ rước kiệu, lễ dâng hương, lễ tế nam quan - nữ quan, lễ đọc chúc văn... được bảo lưu và khôi phục dựa trên các nguồn tư liệu Hán Nôm, ký ức của các bậc cao niên và kết quả nghiên cứu của các nhà sử học, nhà văn hóa, góp phần giữ gìn bản sắc nguyên gốc của lễ hội. Đội ngũ thủ từ, ban nghi lễ và cộng đồng tham gia bảo lưu, duy trì kinh nghiệm thực hành nghi lễ truyền thống, bảo đảm tính liên tục của di sản. Gắn kết các hoạt động văn hóa, thể thao truyền thống với quảng bá du lịch, giới thiệu hình ảnh quê hương, con người Việt Nam. Các sinh hoạt lễ hội truyền thống đã góp phần giáo dục đạo lý uống nước nhớ nguồn, tạo sự gắn kết giữa các thành viên trong cộng đồng.

Ngày 16-9-2021, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định phê duyệt nhiệm vụ lập quy hoạch bảo quản, tu bổ, phục hồi Di tích quốc gia đặc biệt khu lăng mộ và đền thờ các vị vua triều Trần, phát huy giá trị khu di tích, các khu vực khảo cổ có liên quan trở thành điểm du lịch văn hóa hấp dẫn đối với du khách. Nhiều hạng mục kiến trúc của quần thể đền Trần đã được trùng tu, gia cố kịp thời, bảo đảm sự bền vững của di tích và tính nguyên gốc về kiến trúc. Lễ hội đền Trần trở thành một điểm đến quan

trọng trong tuyến du lịch “Hành trình về quê hương vương triều Trần”, kết nối với các di tích khác trong và ngoài tỉnh như Khu di tích nhà Trần (Ninh Bình), đền Đồng Bằng, đền Tiên La (Hưng Yên)... Các hoạt động hội chợ thương mại, giới thiệu sản phẩm OCOP, ẩm thực địa phương, trò chơi dân gian... được tổ chức, góp phần quảng bá văn hóa và thúc đẩy kinh tế địa phương.

Hạn chế

Bên cạnh những giá trị được bảo tồn, lễ hội cũng chịu tác động tiêu cực của xu hướng thương mại hóa. Một số nghi lễ truyền thống bị mai một, chưa được phục dựng đầy đủ do thiếu nguồn tư liệu hoặc người am hiểu. Trong thời gian lễ hội vẫn xuất hiện hiện tượng bói toán, lên đồng, cờ bạc, tình trạng bán hàng rong, đốt vàng mã quá nhiều, xem tướng số, tử vi, lôi kéo khách hành hương, nâng giá trị dịch vụ... Việc tổ chức các gian hàng thương mại đôi khi chưa được quy hoạch hợp lý, ảnh hưởng không gian di tích. Hạ tầng phục vụ lễ hội còn hạn chế, cơ sở vật chất, đặc biệt là hình thức dịch vụ chưa đáp ứng nhu cầu của du khách. Công tác phân luồng giao thông và đảm bảo an ninh trật tự còn lúng túng khi lượng khách tăng đột biến.

Chưa khai thác hết tiềm năng du lịch gắn với lễ hội. Hoạt động quảng bá lễ hội trên các kênh truyền thông, mạng xã hội còn chưa mạnh và chưa chuyên nghiệp. Chưa có nhiều sản phẩm du lịch đặc thù, tour chuyên đề hay trải nghiệm tương tác để kéo dài thời gian lưu trú và tăng chi tiêu của du khách. Công tác tuyên truyền, hướng dẫn cho quần chúng nhân dân hiểu rõ giá trị truyền thống trong việc gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc trong công tác tổ chức lễ hội còn hạn chế.

Việc phân cấp quản lý lễ hội và di tích chưa thống nhất: nhiều chủ thể cùng tham gia quản lý gây ra sự chồng chéo. Nguồn nhân lực và kinh phí còn hạn chế. Đội ngũ làm công tác lễ hội chủ yếu là kiêm nhiệm, chưa được đào tạo bài bản về quản lý và tổ chức sự kiện văn hóa. Nguồn kinh phí bảo tồn chủ yếu dựa vào ngân sách địa phương và đóng góp của nhân dân, chưa có sự đầu tư dài hạn từ các nguồn xã hội hóa quy mô lớn.

Nguyên nhân

Thứ nhất, công tác quản lý nhà nước trong lĩnh vực lễ hội chưa theo kịp tình hình thực tiễn, chậm xây dựng và điều chỉnh các văn bản của nhà nước về quản lý và tổ chức lễ hội, việc thực thi các văn bản chưa nghiêm. Nhận thức của các cấp lãnh đạo, các cơ quan quản lý văn hóa và của xã hội về tính

chất, đặc điểm, vai trò và vị trí của lễ hội chưa toàn diện, chưa đầy đủ và thấu đáo để có quan điểm và thái độ ứng xử đúng đắn với lễ hội.

Thứ hai, tác động của quá trình hiện đại hóa và hội nhập. Nhiều hoạt động hiện đại, dịch vụ giải trí mới “len” vào lễ hội khiến một số nghi lễ truyền thống bị giản lược hoặc biến đổi. Sự tiếp biến văn hóa nhanh chóng đôi khi làm lu mờ tính nguyên gốc, thay thế bởi các yếu tố mới mang tính thị trường. Giá trị về lợi ích kinh tế đang có xu hướng lấn át giá trị văn hóa dẫn đến tình trạng chú trọng các hoạt động thương mại vốn sinh lời, chưa chú trọng tới việc bảo tồn các giá trị văn hóa truyền thống đang có nguy cơ bị mai một.

Thứ ba, thiếu nguồn tư liệu và người am hiểu nghi lễ cổ. Một số nghi thức chỉ được truyền miệng qua các thế hệ, chưa được ghi chép hoặc phục dựng bài bản. Người cao tuổi am hiểu phong tục ngày càng ít, trong khi lớp trẻ chưa được đào tạo hoặc chưa thực sự quan tâm.

Thứ tư, hạn chế về quản lý và quy hoạch không gian lễ hội. Công tác quản lý lễ hội còn mang tính thời vụ, chưa có kế hoạch tổng thể dài hạn. Việc bố trí khu vực buôn bán, dịch vụ chưa hợp lý, thiếu quy định chặt chẽ và chế tài xử phạt nghiêm minh.

Thứ năm, kinh phí đầu tư và nguồn lực xã hội hóa còn thấp. Ngân sách cho công tác bảo tồn, nâng cấp hạ tầng còn hạn chế. Chưa thu hút mạnh mẽ sự tham gia của các doanh nghiệp, nhà tài trợ, tổ chức du lịch vào hoạt động bảo tồn và quảng bá.

Thứ sáu, công tác tuyên truyền, quảng bá còn yếu. Hoạt động truyền thông chưa thường xuyên, chủ yếu tập trung vào thời điểm gần lễ hội, thiếu chiến lược quảng bá liên tục và rộng khắp. Nội dung quảng bá chưa đa dạng, chưa khai thác triệt để các nền tảng số để tiếp cận giới trẻ và du khách quốc tế.

Thứ bảy, ý thức của một bộ phận người dân và du khách chưa cao. Một số người tham gia lễ hội vẫn mang tư tưởng vụ lợi hoặc đặt nặng yếu tố tâm linh theo hướng mê tín, gây ảnh hưởng đến không gian lễ hội. Chưa có nhiều hoạt động giáo dục cộng đồng về ý nghĩa lịch sử - văn hóa của lễ hội để nâng cao ý thức bảo tồn.

3. Giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị lễ hội đền Trần ở xã Long Hưng, tỉnh Hưng Yên

Để bảo tồn, phát huy các giá trị truyền thống của lễ hội, các cấp chính quyền và cộng đồng người dân địa phương cần có những giải pháp cụ thể như sau:

Sở VH TTDL Hưng Yên thường xuyên kiểm tra công tác quản lý lễ hội nhằm hướng dẫn, nâng cao trình độ, kỹ năng nghiệp vụ cho những người trực tiếp làm công tác quản lý di tích. Bên cạnh đó, có biện pháp đảm bảo an ninh trật tự, quản lý tốt các dịch vụ, cảnh quan môi trường, không gian tổ chức lễ hội, không để xảy ra tình trạng mê tín dị đoan, chèn ép khách tham quan.

Tăng cường công tác quảng bá các di tích, lễ hội, để các cấp uỷ, chính quyền và cộng đồng địa phương, du khách có nhận thức đúng về giá trị lịch sử - văn hóa của di tích. Đồng thời hiểu rõ ý nghĩa của việc tổ chức lễ hội truyền thống.

Đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục cho người dân, đặc biệt là thế hệ trẻ về giá trị, ý nghĩa của lễ hội, từ đó nâng cao trách nhiệm trong việc gìn giữ, phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc. Công tác này cần được thực hiện thường xuyên trong khu xóm, nhà trường, trên các phương tiện thông tin đại chúng.

Mở rộng gắn kết giữa ban quản lý di tích với đội ngũ giáo viên và học sinh các cấp; tổ chức các chương trình ngoại khóa, tham quan cho học sinh trên địa bàn xã, tìm hiểu về di tích và lễ hội đền Trần; xuất bản các ấn phẩm văn hóa, sách báo để phục vụ đồng đảo học sinh, du khách tới tham quan, tìm hiểu.

Tiếp tục đầu tư hoàn thiện các hạng mục của Khu di tích, góp phần tái hiện lại đầy đủ không gian lễ hội, thu hút khách du lịch và bảo tồn lễ hội một cách bền vững.

Tiếp tục nghiên cứu phục dựng lại, từng bước xây dựng lại và hoàn thiện các bước tế lễ truyền thống, các trò chơi, trò diễn dân gian đã mai một. Thường xuyên quan tâm động viên các nghệ nhân - những người am hiểu và nắm giữ các kỹ năng thực hành nghi lễ; tổ chức các lớp học, các câu lạc bộ truyền dạy cho thế hệ trẻ để những nét đẹp văn hóa đặc sắc của quê hương không bị mai một, đảm bảo sự tiếp nối và phát triển: các câu lạc bộ chèo, câu lạc bộ đấu cờ người, vật cầu...

Đầu tư xây dựng cơ sở vật chất, đảm bảo đáp ứng các điều kiện của du khách thập phương về nơi ăn ở, nơi đỗ phương tiện giao thông. Ngăn chặn các tệ nạn xã hội như nạn chèn ép, lừa bịp khách hàng, cờ bạc... đảm bảo an toàn cho du khách.

Có phương án tăng cường kết nối giữa các điểm di sản tại địa phương, các tỉnh ngoài để hình thành các tour du lịch khám phá di sản. Từng bước xây dựng thương hiệu đền Trần tại xã Long Hưng, tỉnh

Hưng Yên. Đẩy mạnh giới thiệu các sản phẩm du lịch của địa phương thông qua hội chợ, triển lãm trong mùa lễ hội, như: các sản phẩm thủ công mỹ nghệ, thực phẩm, dược liệu, nông sản... phục vụ nhu cầu mua bán, tham quan của du khách, góp phần tạo công ăn việc làm, tăng thu nhập cho người dân.

Kết luận

Lễ hội đền Trần không chỉ là dịp tưởng nhớ công lao to lớn của các vị vua Trần và tiền nhân đã dựng nước, giữ nước, mà còn là minh chứng sống động cho sức sống bền bỉ của di sản văn hóa phi vật thể trong đời sống cộng đồng. Trải qua nhiều biến thiên lịch sử, lễ hội vẫn duy trì được những giá trị cốt lõi về lịch sử, văn hóa, tín ngưỡng, đồng thời thích ứng với bối cảnh xã hội hiện đại, góp phần tạo nên bản sắc riêng của vùng đất Long Hưng.

Trong bối cảnh hội nhập và toàn cầu hóa, việc bảo tồn và phát huy giá trị lễ hội đền Trần không chỉ là trách nhiệm của chính quyền và cơ quan chuyên môn, mà còn đòi hỏi sự chung tay của cộng đồng dân cư - những chủ thể trực tiếp gìn giữ và truyền nối truyền thống. Các giải pháp đồng bộ từ công tác nghiên cứu, phục dựng nghi lễ truyền thống, quản lý tổ chức, đến phát triển du lịch gắn với bảo tồn di sản cần được triển khai hiệu quả, nhằm đảm bảo lễ hội vừa giữ nguyên hồn cốt xưa, vừa mang sức sống mới phù hợp với thời đại ■

N.T.T.T

- 1, 7. Hoàng Phê, *Từ điển Tiếng Việt*, Viện Ngôn ngữ học, Nxb Từ điển Bách khoa, Hà Nội, 2012, tr.502, 987.
2. Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, *Giáo trình Cao cấp lý luận chính trị: Văn hóa và phát triển*, Nxb Lý luận chính trị, Hà Nội, 2021.
3. Luật số 28/2001/QH10 của Quốc hội: Di sản văn hóa, vanban.chinhphu.vn.
- 4, 5, 8. Luật số 45/2024/QH15 của Quốc hội: Luật Di sản văn hóa, vanban.chinhphu.vn.
6. Văn phòng UNESCO tại Việt Nam, *Công ước bảo vệ di sản văn hóa phi vật thể*, Hà Nội, 2003.
9. UBND tỉnh Thái Bình, Sở VH TTDL tỉnh Thái Bình, *Lịch di sản văn hóa phi vật thể đề nghị đưa vào danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia*, 2013, tr.19.
10. Mai Tú, *Gần 100 nghìn du khách đến với Lễ hội đền Trần Thái Bình năm 2024*, nhandan.vn, 2024.
11. Hồng Thương, *Lễ hội đền Trần Thái Bình 2025: Kỷ niệm 800 năm sáng lập Vương Triều Trần (1225-2025)*, baophapluat.vn, 2025.